

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum peccatum originale per prius sit in potentijs animæ, quam in
essentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

cto, & aliter in anima artificis tamquā in cā principi, & aliter in terra & securi tamquam in causa instrumentali. Manifestū est autem, quod esse susceptivum peccati est proprium hominis. Vnde oportet quod proprium subiectum peccati cuiuscumque sit id, quod est proprium hominis, scilicet anima rationalis, sicut in proprio subiecto. Semen autem carnale sicut est instrumentalis causa translationis humanae naturae in prole: ita est instrumentalis causa translationis peccati originalis, & ita peccatum originale est in carne, id est, in carnali semine virtute, sicut in causa instrumentali. Secundo considerandum est, quod duplex est ordo, scilicet naturae & temporis. Ordine quidem naturae perfectū est prius imperfecto, & actus potentia: ordine vero generationis & temporis, e converso imperfectum est prius perfecto, & potentia actu. Sic ergo in ordine naturae per prius est peccatum originale in anima, in qua est sicut in proprio subiecto, quam in carne, in qua est sicut in causa instrumentali: sed in carne est per prius ordine generationis, & temporis.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod anima rationalis non habet immunditiam peccati originalis, nec est a se nec a Deo: sed ex unione ad carnem. Sic. n. fit pars humanae naturae derivatae ab Adam.

AD SECUNDVM dicendum, quod cum peccatū originale sit peccatū naturae, non pertinet ad animam, nisi in quantum est pars humanae naturae: humana autē natura fuit originaliter in Adam secundum aliquā partem sui, scilicet secundum carnem, & secundum dispositionem ad animam: & secundum hoc dicitur homo in Adam peccasse peccato originali.

AD TERTIVM dicendum, quod Augustinus inducit illud exemplum ad ostendendum, quod verbum Dei non maculatur ex unione seu adiunctione ad carnem. Nam verbum Dei non unitur ut forma. Et ita se habet sicut lux non immittitur corpori, sicut radij non permiscerentur fecibus: sed anima unitur corpori ut forma. E ideo comparatur luci incorporatae, quae inquinatur ex admixtione: sicut patet de radio transeunte per aerem nubilosum, qui obscuratur.

AD QVARTVM dicendum, quod mors in quantum est pena originalis peccati causatur ex hoc, quod anima amisit virtutē, qua posset suū corp⁹ continere immune a corruptione. Et sic est ista pena principaliter punit ad aīam.

AD QVINTVM dicendum, quod nobilior est aliquid in causa principali, quā in effectu: non autē in causa instrumentali, sic autē est & humana natura per peccatū originale in carnali semine. vnde sicut humana natura non est verius in semine, quā in corpore iam organizato: ita neque peccatum originale est verius in carne, quam in anima.

ARTICVLVS IIII.

VTVM peccatum originale per prius sit in potentis animae, quam in essentia.

QVARTO quaeritur, vtum peccatū originale per prius sit in potentis animae, quam in essentia.

Et vsq; sic: quia sicut Anselmus supra dictū est, peccatum originale est carentia originalis iustitiae: sed originalis iustitia est in voluntate, ut ipse dicit. ergo peccatum originale est per prius in voluntate, quae est potentia quaedam.

¶ 2. Præter. Secundum Augustinum sicut supra dictū est, peccatum originale est concupiscentia: sed concupiscentia pertinet ad potentias animae. ergo peccatum originale per prius est in potentis.

F ¶ 3. Præter. Peccatum originale dicitur esse somnium peccati, in quantum inclinatur ad actus peccatorum: sed inclinatio ad actum pertinet ad potentiam. ergo peccatum originale est in potentis animae.

¶ 4. Præter. Peccatum originale est inordinatio quodammodo opposita ordinationi originalis iustitiae: sed inordinatio non potest esse in essentia animae, in qua non est distinctio quae presupponit ordinem & inordinatio: potentia vero animae distinctae sunt. ergo peccatum originale per prius non est in essentia animae: sed in potentis.

¶ 5. Præter. Peccatum originale huius qui nascitur derivatur a peccato Adae, quod per prius corripuit potentias animae, quam essentiam: sed effectus similatur causae. ergo & peccatum originale per prius inficit potentias animae, quam essentiam.

G ¶ 6. Præter. Anima secundum suam essentiam est forma corporis, dans ei esse & vitam. Defectus ergo pertinet ad essentiam animae est defectus vitae, quod est mors vel necessitas moriendi: sed huius defectus non habet rationem culpae, sed poenae. ergo peccatum originale non est in essentia animae.

¶ 7. Præter. Anima non est susceptiva peccati, nisi in quantum est rationalis: sed dicitur peccatum originale secundum aliquas potentias rationales. ergo peccatum originale per prius est in potentis animae, quam in essentia.

SED CONTRA, Peccatū originale contrahitur a matre ex unione ad carnem: sed anima unitur carni suam essentiam, vt forma eius. ergo peccatum originale est per prius in essentia animae.

H ¶ 2. Præter. Peccatum originale non est per prius peccatum naturae, quod natura, ut supra dictū est. Anima autē per essentiam suam constituit humanam naturam, in quantum est corporis forma, per potentias autem suas est principium actuum, quod ad potentias pertinet: actus. n. sunt diuiderunt, sicut Philosophus. ergo peccatum originale per prius est in essentia animae, quam in potentis.

¶ 3. Præter. Peccatum originale in vno homine est vniuersum aut sunt multa, quae tamen vniuntur in vna essentia animae: sed vnum accidens non est in pluribus actibus, nisi in quantum vniuntur. ergo peccatum originale per prius est in essentia animae, quā in potentis.

I ¶ 4. Præter. Peccatū originale per originem contrahitur sed origo terminatur ad essentiam animae: quia finis generationis est forma generati. ergo peccatum originale directe respicit essentiam animae.

¶ 5. Præter. Peccatum originale secundum Anselmum est carentia originalis iustitiae: sed originalis iustitia est quoddam donum datum humanae naturae non personae, alioquin non fuisset tradita in posterum. sed pertinebat ad essentiam animae, quae est natura dei in forma corporis. pari ergo ratione & peccatum originale per prius est in essentia animae, quam in potentis.

¶ 6. Præter. Quod illud quod per prius est in potentis animae, est in anima per comparationem ad subiectum. per prius est in essentia animae, quam in potentis. peccatum originale non est in anima per comparationem ad obiecta: sed per comparationem ad subiectum, quod est caro, a qua infectionem trahit. ergo peccatum originale per prius est in essentia animae, quam in potentis.

RESPON. Dicendum, quod peccatum originale aliquomodo est & in essentia animae & in potentis, quia defectus ex culpa primi parentis ad totam animam peruenit. sed considerate oportet utrum per prius sit in essentia animae quā in potentis. Et primo quidem aspectu potest alicui videri, quod sit per prius in essentia animae, quod peccatum

In li. de concepit. virgine li. 23. & 26. & in lib. de peccato originali. c. 2. & sequentibus. Art. peccat.

peccatum originale est vniū, potētiae autē aīa vniūnt in essentia eius tamquā in cōi radice. sed ista rō nō cogit, q̄a potētiae aīa ē vniūnt alio modo. s̄vinitate ordinis, & ē vnitae alicuius primae potētiae motūis & dirigētis: sed oportet aliunde huius veritatis inquisitionē accipere. Et q̄dem cum p̄ctm̄ originale ex carne deriuat ad animā, nulli dubium esse p̄t, quin aliquo modo, saltē in via generationis & tēporis, per prius sit p̄ctm̄ originale in essentia aīa quam in potētijis: cum aīa per suā essentiam d̄ immediate corpori vniatur vt forma, non autē p̄ suas potētias, vt alibi ostēsum est. sed si quis dicat, q̄ p̄ctm̄ originale est p̄ prius in essentia aīa: ordine generationis & tēporis, q̄ in potētijis aīa, sed in potētijis est prius ordine naturae, sicut prius dictū est de aīa & carne, hoc stare nō p̄t. Nō. n. eodē modo cōparatur essentia aīa ad potētias, sicut cōparatur corpus ad animā: nā corpus cōparatur ad animā, vt materia ad formā, materia autē p̄cedit formā in via generationis, & tēporis: sed forma p̄cedit materiā in via p̄fectionis & naturae. Essentia autē aīa cōparatur ad potētias, sicut forma substāntialis ad p̄prietates naturales consequentes: substāntia autē est prior accidere, tēpore, natura, & fm̄ rōnem, vt p̄batur in 7. Metaph. vnde omnibus modis peccatū originale per prius est in essentia animae, quā in potētijis, & ab essentia animae deriuatur ad potētias: sicut & naturae p̄cessus est ab essentia animae ad potētias, peccatum autem originale respicit naturam, vt dictum est.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ iustitia originalis non sic erat in voluntate, quin per prius esset in essentia animae. erat enim donum collatum naturae.

AD SECVNDVM dicendum, quod concupiscentia est peccatū originale materialiter, & quasi per deriuationem a superiori, vt supra dictum est.

AD TERTIVM dicendum, quod essentia animae cōparatur ad potētias, sicut forma substāntialis ad p̄prietates consequentes, puta forma ignis ad calidum. Calor autem non agit nisi in virtute formae essentialis ignis: alioquin non ageret ad formā substāntialem, unde forma substāntialis est primū principium actionis. Et sic etiam essentia animae est per prius, principium actionis quā potētia.

AD QVARTVM dicendum, quod inordinatio potētiarum animae est ex defectu naturae, qui primo & principaliter respicit essentiam animae.

AD QVINTVM dicendum, q̄ in Adā p̄sona corrupta naturā, & id in eo primo fuit corruptio in potētijis aīa, q̄ in essentia: sed in homine q̄ nascitur ex Adam natura corrumpit personam, & ideo in isto p̄ prius corruptio pertinet ad essentiam, quā ad potētias.

AD SEXTVM dicendum, quod essentia animae nō solum est forma corporis dans ei vitam: sed etiam est principium potētiarum. Et sic per prius est peccatum originale in essentia animae.

AD SEPTIMVM dicendum, quod ipse potētiae rationales deriuantur ab essentia animae in quantum est agens natura. Et ideo esse susceptivum peccati, deriuatur ad potētias ab essentia animae.

ARTICVLVS V.

Vtrum peccatum originale per prius sit in voluntate, quā in alijs potētijis.

QVINTO queritur, vnum p̄ctm̄ originale per prius sit in voluntate, q̄ in alijs potētijis. Et vñ q̄ non Peccatum, n. originale est infectio quaedam: sed inter potētias animae, generatiua dicitur esse magis infecta. ergo peccatum originale per prius

A est in generatiua potētia, & non in voluntate.

¶ 2. Præ. Carentia originalis iustitiae, q̄ Ansel. dicit esse originale peccatum, attenditur fm̄ hoc: q̄ inferiores vires rebellant rōnē sed huiusmodi rebellio est in inferioribus viribus, ergo peccatum originale per prius est in inferioribus viribus.

¶ 3. Præ. In peccato actuali auctio ab inēdmutabili bono, sequitur conuersionē ad cōmutabile bonū: sed in peccato originali cōcupiscentia se habet, sicut conuersio in peccato actuali, sicut supra dictū est, ergo cū cōcupiscentia sit in virib. inferiorib. peccatū originale per prius est in viribus inferioribus.

¶ 4. Præ. Peccatū originale, vt dictum est, est carentia originalis iustitiae: iustitia autē est virtus moralis, oēs autē virtutes morales sunt in irrationabilib. partibus animae, vt Com. dicit in 3. Ethic. ergo peccatū originale ē est p̄ prius in irrationabilibus partibus animae.

¶ 5. Præ. Peccatū originale est q̄dā p̄uersio regimini aīa: sed regimē aīa p̄inet ad rōnē, ergo peccatū originale p̄ prius est in rōne aīa: q̄ in uoluntate.

¶ 6. Præ. Poena peccati originalis est carentia visionis diuinae, quae pertinet ad intellectum: sed poena respondet culpae, ergo peccatum originale, per prius est in intellectu, quā in voluntate.

SED CONTRA est, quod Ansel. dicit in lib. de Conceptu virginali, q̄ iustitia est restitudo voluntatis: sed peccatum originale est priuatio originalis iustitiae, ergo est per prius in voluntate.

RESPON. Dicendum, q̄ subiectum uirtutis, aut vitij intuentur esse aliqua pars aīa fm̄ q̄ participat aliquid ab aliqua superiori potētia: sicut irascibilis & concupisibilis sunt subiectum aliquarum uirtutum, in quantum participat rationem, vnde oportet dicere, q̄ rōnale sit primo & p̄ se subiectū uirtutis. Ad hoc ergo, q̄ inueniatur primū subiectum peccati originalis in potētijis aīa, oportet considerare quae sit illa potētia, a qua omnes aīa habēt, q̄ sint susceptivae peccati. Oportet. n. ex necessitate, q̄ ad illam potētiā peccatū originale per prius deriuetur ab essentia animae. Manifestum est autē, q̄ peccatum fm̄ q̄ nunc de peccato loquimur, est cui debetur poena: ex hoc autē actib. nostris poena debet & increpatio, quia sunt uoluntarij, vnde a voluntate deriuat ad alias potētias aīa, q̄ sint susceptivae peccati, vnde patet q̄ peccatum originale per prius est in uoluntate inter omnes potētias animae.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ sicut supra dictum est, infectio peccati d̄ esse in aliquo: uel in actu, sicut in proprio subiecto uel uirtute, sicut in cā. Causa autē originalis peccati est actus generationis, qui quidē ad uirtutē generatiuam pertinet, sicut ad exequentē, & ad concupisibilem, sicut ad appetentē & imperantē: ad sensum autē tactus sicut ad sentientē delectationē & nuntiantē, vnde infectio originalis peccati d̄ esse per prius in istis potētijis uirtute, sicut in causa: nō autem sicut in proprio subiecto.

AD SECVNDVM dicendum, q̄ rebellio inferiorū uirtū ad superiores est per subtractionē uirtutis, q̄ inerat uirtutibus superioribus, sicut supra dictum est. Et ideo peccatum originale magis est in superioribus uirtutibus, quā in inferioribus.

AD TERTIVM dicendum, q̄ auctio sequitur cōuersionem in uia generationis: sed ratio peccati actualis p̄ficiat in auctione: & similiter ratio peccati originalis in iustitiae priuatione. Et ideo per prius est peccatum originale in uoluntate.

AD QVARTVM dicendum, q̄ dictum Com. non hēt Quæst. dif. S. Tho. R 3 ueritatem

Locis art. in p̄ced. articulis in arg. 1.

Art. 2.

Art. 2.

Aristot. 3. Ethic. c. 10. tom. 5.

Cap. 3. me. dio illius.

r. 2. q. 84. artic. 3.

Art. 3. huius quæst.

Art. 2. huius quæst.